

**Programma
van
eisen**

2 december 1992

B E N T W O U D

PROGRAMMA VAN EISEN BOSPLAN

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING

2. EISEN AAN HET RAPPORT "BOSPLAN"

- 2.1 Inhoud van het rapport**
- 2.2 Vormgeving van het rapport**
- 2.3 Voorlichting en inspraak**

3. EISEN AAN HET BOSONTWERP

- 3.1 Randvoorwaarden voor het project**
- 3.2 Inhoudelijke eisen**

3.2.1. Gebruikswaarden

- Recreatie**
- Natuur**
- Landbouw**
- Houtteelt**

3.2.2. Belevingswaarden

3.2.3. Toekomstwaarden

3.2.4 Operationele eisen

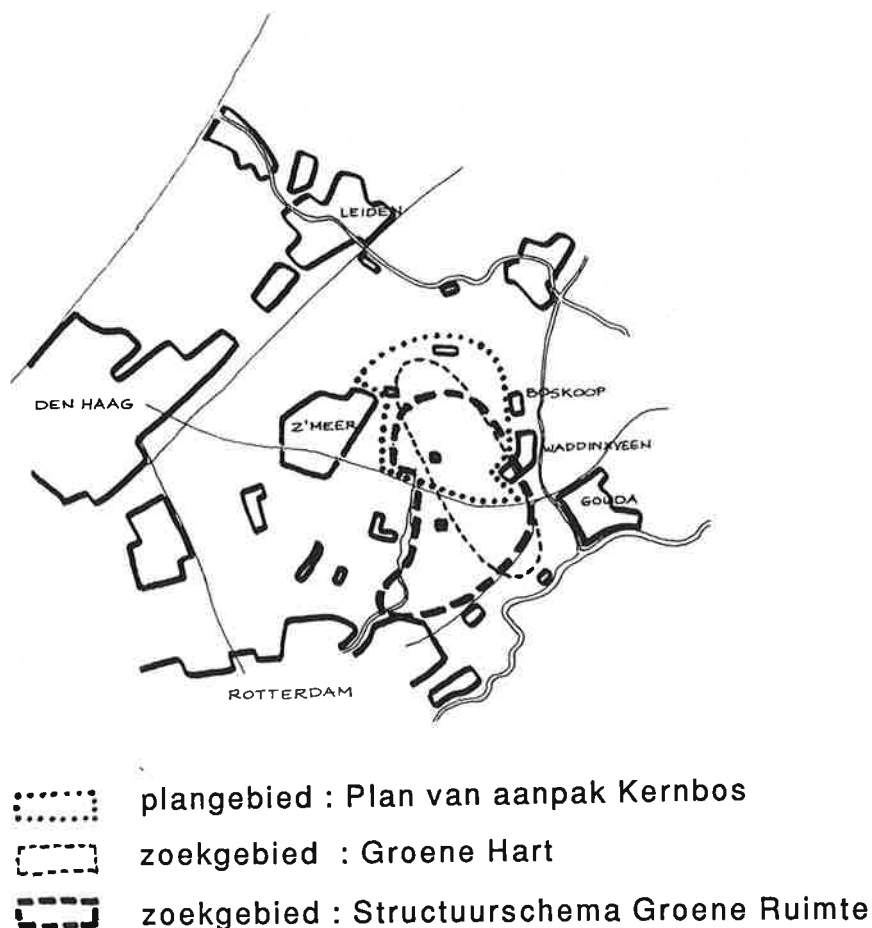
- Uitvoering en grondverwerving**
- Beheer**
- Financiering**

kenmerk : KB 2.7

Vastgesteld door de Stuurgroep Bentwoud op 2 december 1992

1. INLEIDING

De Randstad is het belangrijkste grootstedelijk centrum van ons land waar ruim éénderde deel van de Nederlandse bevolking woont en werkt. Om in de toekomst de concurrentie met andere grootstedelijke centra goed aan te kunnen gaan kiest de regering in de Vierde nota voor een verdere versterking van deze metropool in wording. Van groot belang voor de toekomstige leefbaarheid van een dergelijk grootstedelijk gebied is dat er niet alleen nieuwe woongebieden en bedrijfsterreinen bij komen maar dat er gelijktijdig met kracht gewerkt wordt aan de groengebieden. Dit gebeurt door uitvoering van van een groot aantal projecten in het kader van de Randstadgroenstructuur en door de uitvoering van 11 strategische groenprojecten zoals aangegeven in de Nadere uitwerking voor het Groene Hart. In het kader van het Groene Hart zijn rijk en provincie overeengekomen zich in te spannen voor de realisering van een kernbos onder de naam "Zoetermeer- Zuidplas" en met een omvang van 2100 ha. In het op 13 oktober 1992 verschenen Structuurschema Groene Ruimte is hetzelfde project aangegeven, globaal begrensd ten oosten van de Rotte tussen Zoetermeer en Rotterdam, als één van de 16 strategische groenprojecten, waarvan er 6 (waaronder Zoetermeer -Zuidplas) zijn aangeduid als zogenaamd groot groengebied. Het Structuurschema doorloopt de komende maanden een PKB-procedure en zal daarna ter goedkeuring aan het parlement worden aangeboden. Samen met de gemeenten is begin 1992 de verdere planvorming voor dit project ter hand genomen. In dat kader heeft de Stuurgroep

LOCATIEAANDUIDINGEN KERNBOS

FIGUUR 1

Bentwoud in juni 1992 een Plan van aanpak goedgekeurd. Hierin is het zeer globaal aangegeven zoekgebied uit de Nadere uitwerking Groene Hart en dat uit het Structuurschema Groene Ruimte (dat reeds als concept beschikbaar was) vertaald en uitgewerkt in het plangebied zoals vermeld op figuur 1 en 2. In het Plan van aanpak is het doel van het project nader gemotiveerd en wordt een traject aangegeven dat moet leiden tot het uitbrengen van een "Bosplan" medio 1993.

De inhoud van het Bosplan wordt, zoals in het Plan van aanpak is aangegeven, opgenomen in de Ontwerpherziening van het streekplan Zuid-Holland Oost en wordt in een later stadium ook ingebracht bij de herziening van het streekplan Zuid-Holland West.

Het onderhavige Programma van eisen is erop gericht aan te geven wat dit Bosplan moet inhouden en aan welke eisen het bos zelf dient te voldoen. Het vormt daardoor een belangrijk hulpmiddel bij het maken en toetsen van het bosontwerp in de volgende fase van het project.

2. EISEN AAN HET RAPPORT "BOSPLAN"

Allereerst wordt hier een beeld geschetst van de eisen die aan het eindrapport (Bosplan) moeten worden gesteld. Maatgevend daarvoor is dat, zoals in het Plan van aanpak is vermeld, het Bosplan een uitvoeringsgericht karakter dient te hebben. Het Bosplan moet daarbij zodanig van opzet zijn dat het kan fungeren als Actieplan zoals bedoeld in de Bestuursovereenkomst Groene Hart en voor wat betreft het gedeelte ten noorden van de A12, tevens als uitgewerkt gebiedsperspectief voor het strategisch groenproject (Zoetermeer-Zuidplas) zoals aangegeven in het Structuurschema Groene Ruimte. Dit houdt o.a. in dat afhankelijk van de gekozen uitvoeringsorganisatie na goedkeuring van het Bosplan in principe met de daadwerkelijke uitvoering begonnen kan worden. Dit vereist dat het plan, tenminste voor de eerste fase van aanleg, voldoende gedetailleerd is en dat ook over de operationele aspecten als grondverwerving, beheersorganisatie en financiering voldoende duidelijkheid bestaat. Als het bosproject MER-plichtig blijkt te zijn zullen de voor de MER-procedure vereiste varianten in het Bosplan worden opgenomen.

Vervolgens moet het plan zodanig leesbaar zijn dat het niet alleen voor bestuurders en ambtenaren maar ook voor belangenorganisaties en geïnteresseerde bewoners een begrijpelijk, leesbaar en aantrekkelijk rapport moet zijn dat zich leent voor inspraak. Tenslotte dient zowel het opstellen van het plan als de presentatie bij het gereed komen begeleid te worden door een adequate voorlichting en inspraak.

2.1 Inhoud van het rapport.

Het rapport (Bosplan) dient in ieder geval het volgende te bevatten:

A. Probleem- en doelstelling

Een korte beschrijving van de belangrijkste aanleidingen en legitimaties van het bosgebied op deze plaats.

B. Programma van eisen bosgebied

Het programma van eisen voor het bos zoals geformuleerd in hoofdstuk 3 is uitgangspunt. Het Bosplan dient tenminste een samenvatting van de gestelde eisen te bevatten en afwijkingen van de gestelde eisen in de toelichting op het plan expliciet aandacht te geven.

C. Ruimtelijk ontwerp(en) plangebied

Een belangrijk onderdeel van het Bosplan is de plantekening met het ruimtelijk ontwerp. Dit ontwerp dat gemaakt wordt op kaartschaal 1: 10.000 wordt in het rapport (zodanig verkleind) opgenomen. Daarbij kan onderscheid gemaakt worden in de mate van detaillering voor de verschillende opeenvolgende fasen waarin de bosaanleg plaatsvindt. Daarbij is in ieder geval fase 1 zodanig gedetailleerd dat dit als basis kan dienen voor bestektekeningen en is zodanig voorzien van detailtekeningen en perspectiefschetsen. De plantekening dient voor deze fase daarom tenminste aanduidingen te bevatten m.b.t.:

- functies (b.v. natuur, recreatie, houtteelt, multifunctioneel)
- lokatie natuurkern
- padenstructuur (wandel-, fiets en ruiterspaden)
- open ruimten
- grote wateroppervlakten
- stelsel van watergangen
- recreatieve voorzieningen
- bosdoeltypen (globaal)

Nog bezien moet worden of het zinvol is om de schetsontwerpen die als tussenprodukt worden vervaardigd in het Bosplan op te nemen.

D. Kostenbegroting

Er wordt een kostenbegroting van het bosontwerp opgesteld waarbij onderscheid gemaakt wordt naar kosten voor grondverwerving, aanleg en beheer. Het totaalbedrag in de Nadere uitwerking Groene Hart geraamd op ca. 175 miljoen wordt daarin opnieuw berekend waarbij de kosten van voorzieningen afzonderlijk worden geraamd.

E. Grondverwerving, uitvoerings- en beheersorganisatie en financiering

Het eindrapport dient een voorstel te bevatten over de wijze van grondverwerving en aanleg alsook van de daarbij in te zetten instrumenten, de aard van de meest gewenste uitvoeringsorganisatie en de toe te passen fasering. Daarnaast wordt een voorstel gedaan met betrekking tot de meest gewenste beheersorganisatie(s). Tenslotte zal een overzicht gegeven worden van de wijze waarop het project gefinancierd moet worden. Daarbij wordt specifiek onderscheid gemaakt naar overheids- en private financieringsbronnen.

F. Planologische aspecten

Ingegaan wordt op de relatie met het streekplan-oost en het streekplan -west en de noodzakelijke bestemmingsplanwijzigingen. Daarnaast kan het nodig zijn om ook relaties aan te geven met andere beleidsnota's bijvoorbeeld met betrekking tot milieu en waterhuishouding.

G. Operationalisering

In het rapport wordt in de vorm van een stappenschema aangegeven hoe de verdere besluitvorming over het Bosplan zal verlopen en hoe na goedkeuring van het plan de uitvoering vorm zal krijgen.

2.2 Vormgeving van het rapport

Het is van groot belang dat het Bosplan niet alleen toegankelijk is voor bestuurders en ambtenaren maar ook voor een grote groep belangenorganisaties en geïnteresseerde burgers. Dit kan worden bereikt door:

- goede leesbaarheid (inschakelen van een journalist/tekstschrijver);
- beknopt (streven naar max. 50 pagina's) en een handzaam formaat (staand A-4);
- geïllustreerd met kleurenkaarten, tabellen, perspectiefschetsen en foto's ;
- zonodig voorzien van een losbladige gekleurde kaart met het bosontwerp.

2.3 Voorlichting en inspraak

Voor de gehele planvormingstermijn van het Bosplan wordt een voorlichtings- of communicatieplan opgesteld. Daarin staat vermeld hoe doelgroepen bij de planvorming worden betrokken en hoe de presentatie van het Bosplan wordt begeleid.

3. EISEN AAN HET BOSONTWERP

Bij het formuleren van de concrete sectorale eisen waaraan het ontwerp moet voldoen is rekening gehouden met het globale karakter van het bos. Dat betekent niet dat de geformuleerde eisen daadwerkelijk inpasbaar moeten zijn. Dat wil niet zeggen dat er tussen de eisen onderling geen enkele spanning mag bestaan, maar wel dat deze in een goed ontwerp weggenomen moet kunnen worden. Het programma van eisen kan op deze wijze gebruikt worden om alternatieve ontwerpen te toetsen en keuzes zichtbaar te maken. Als kader voor de sectorale eisen volgt nu eerst een globale karakterschets van het Bentwoud.

Karakterschets

Zoals in het Plan van aanpak staat aangegeven dient het bosgebied twee doelen, namelijk het versterken van de groene functies in de Randstad en het weerstand bieden aan de verstedelijkingsdruk op het Groene Hart vanuit de binnenflank van Randstad. Om deze doelen te kunnen verwezenlijken zal het bos belangrijke maatschappelijke functies moeten vervullen en goed gesitueerd moeten zijn.

In het kader van de Randstadgroenstructuur zijn inmiddels veel groengebieden aangelegd die intensief gebruikt worden voor de 'recreatie dicht bij huis'. Uit onderzoek blijkt echter dat steeds meer Randstedelingen er ook behoefte aan hebben om te recreëren buiten deze 'keurig aangelegde gebieden'. Het gaat dan om wandelen en fietsen in een fraai landschap, een bos- of een natuurgebied. Bij deze natuur- en landschapgerichte recreatie bestaat minder behoefte aan voorzieningen als speel- en ligweiden. Voor een gebied als de Randstad zijn grote bos- en natuurgebieden met een dergelijke kwaliteit te beschouwen als 'topvoorzieningen' met eenzelfde belang als sportieve en culturele topvoorzieningen zoals een stadion en een concertgebouw.

Voor de aan het bos grenzende woonkernen (ca. 200.000 inwoners) zal de randzone vooral een rol vervullen als 'uitloopgebied". Voor de 1,5 miljoen bewoners van de Kleine ring die globaal binnen een actieradius van 15 km wonen dient het echter te voorzien in de behoefte aan natuurbeleving, waarvoor men thans vooral aangewezen is op een beperkt aantal gebieden (duinen b.v.) die onder een te grote druk staan of moet men de Randstad uit. Dit neemt niet weg dat door de enorme omvang van het bos er (in de randen) ook recreatieve attracties met grotere bezoekersaantallen ingepast kunnen worden mits dit het karakter van het bos als "natuurbos" niet aantast. Gebruik van de fiets kan gezien de relatief korte afstanden een grote rol spelen en daarnaast zal het gebruik van het openbaar vervoer zo aantrekkelijk mogelijk moeten zijn.

Naast een hoge belevingswaarde bezit het bos ook hoge ecologische waarden. Dat is van groot belang omdat in de Randstad de natuurwaarden onder sterke druk staan. Het veenweidegebied, de duinen en de bossen (van m.n. de Utrechtse heuvelrug) vormen brongebieden die in omvang maar vooral in kwaliteit teruglopen. Het kernbos kan dit als nieuw omvangrijk brongebied in zekere mate compenseren. Op deze voedselrijke kleigrond kan een rijkgeschakeerd en tamelijk complete boslevensgemeenschap ontstaan met verbindingszones naar de duinen en de Biesbosch. Tenslotte levert het bos een bijdrage aan de vergroting van de zelfvoorzieningsgraad in de houtconsumptie op nationaal niveau en in de verbetering van de milieukwaliteit (vastleggen CO₂) in de Randstad.

Niet alleen de maatschappelijke betekenis maar ook de globale ligging aan de binnenflank van de Randstad is zodanig dat het bos een optimale weerstand biedt tegen toekomstige ongewenste verdere verstedelijking richting Groene Hart. Door in het ontwerp te zorgen voor een hoge gebruiks- en belevingskwaliteit in de aan de woonkernen grenzende delen van het bos kunnen op die manier ook op lokaal niveau bedreigingen zo goed mogelijk worden geweerd. Dit kan zowel door bos als met open ruimten, mits deze een hoge kwaliteit bezitten.

Samenvattend is het kernbos een voor de Randstad uniek min of meer aaneengesloten bosgebied, gekenmerkt door een multifunctioneel gebruik en voorzien van een natuurkern waarin de natuurlijke processen hun gang kunnen gaan. Buiten deze natuurkern bezit het bos eveneens een natuurlijk karakter maar daar gaat het samen met recreatie en houtproductie.

In het Programma van eisen wordt in het navolgende onderscheid gemaakt in randvoorwaarden, inhoudelijke eisen en operationele eisen. De randvoorwaarden beschrijven de externe factoren waarmee rekening moet worden gehouden. De inhoudelijke eisen geven aan waaraan het bos zelf dient te voldoen, terwijl de operationele eisen betrekking hebben op uitvoering, beheer en financiering.

3.1 Randvoorwaarden voor het project.

1. In de Nadere uitwerking Groene Hart hebben rijk en provincies de omvang van het kernbos bepaald op 2100 ha. Volgens het Structuurschema Groene Ruimte van het rijk dient in het in fig. 1 aangegeven zoekgebied een zogenaamd Groot groengebied van 2100 ha te worden aangelegd. Bij de uitwerking hiervan zal aandacht moeten worden besteed aan vorm en ligging van de boskern (en de andere groene elementen), aan de mogelijkheden voor de verbetering van de landbouwkundige structuur en de landschappelijke kwaliteiten in het gebied, onder andere door landschappelijke inpassing van bebouwing, glastuinbouw en de zoeklocaties voor woningbouw. De uitwerking van het perspectief wordt afgestemd op de Nadere uitwerking Groene Hart en is een nadere invulling van de daargemaakte afspraken.

In de Nota Beslispunten die in het kader van de herziening van het streekplan Zuid-Holland-Oost in oktober j.l. is uitgebracht is binnen het oorspronkelijke zoekgebied Zoetermeer-Zuidplas de hectare verdeling tussen het deel ten noorden en ten zuiden van de A12 als keuzepunt vermeld. In het kader van de Ontwerp-herziening van het streekplan zal rekeninghoudend met de resultaten van de inspraakronde de keuze worden verwerkt. Aan de hand van een studienota "Kernbos Zoetermeer" hebben Gedeputeerde Staten gekozen voor een bosmodel met een zwaartepunt ten noorden van de A12. In dit Programma van eisen is dit vertaald in: 1600 - 1900 ha met een verbindingszone richting

Vlietland binnen het plangebied (zie fig 2) ten noorden van de A-12. Ten zuiden van de A-12 is de resterende 200-500 ha met name bestemd voor een tweetal recreatieve en ecologische verbindingzones gekoppeld aan landschapsbouw (langs de Rotte/Rottemeren en ten westen van Gouda). In het eerste geval is door de keuze voor een groter aaneengesloten gebied het natuuraccent sterker terwijl in de tweede situatie er meer ruimte is voor de recreatieve en ecologische verbindingzones en landschapsbouw ten zuiden van de A-12.

2. Het bos dient een multifunctioneel karakter te krijgen met een accent op natuur(beleving). Van het grote goengebied van 2100 ha heeft de financiële bijdrage van het rijk betrekking op 1600 ha (Stichting Staatsboswachterijen en PPO), waarvan max. 20% met de hoofdfunctie natuur.
3. Het Bosplan richt zich op het gedeelte ten noorden van de A-12 en doet globale voorstellen met betrekking tot de aard en inrichting van de verbindingzones in zuidelijke richting, dit mede in verband met noodzakelijk bestuurlijk overleg met gemeenten die niet in de stuurgroep vertegenwoordigd zijn.
4. Bij de planvorming wordt voor wat betreft de "niet-bosfuncties " uitgegaan van de vigerende streekplannen, waarbij de volgende claims die in het kader van de herziening nog moeten worden afgewogen mede in beschouwing worden genomen. Voor conflicterende situaties worden zonodig alternatieve (deel)ontwerpen opgesteld. Het gaat om de volgende claims zoals weergegeven in figuur 2:
 - Woningbouwlokatie ten oosten van Zoetermeer (Bron: VINEX; thans wordt hiervoor een Haalbaarheidsstudie VINEX-bouwlocaties Haagse regio' verricht)
 - Woningbouw en bedrijfsterreinen ten westen van Gouda en Waddinxveen (Bron: Ruimtelijke ontwikkeling in de goudse regio)
 - Sierteelt onder glas ten westen van Boskoop (Bron: PAAS-nota)
5. Het vigerend beleid van de in het plangebied gelegen gemeenten is gericht op het instandhouden van de huidige (visuele) openheid . Dit komt o.a. tot uitdrukking in het Landschapsstructuurplan Zuidplaspolder e.o. dat betrekking heeft op een gebied waarvan het overgrote deel gelegen is ten zuiden van de A-12. Ten noorden van de A-12 beslaat het ca 1/3 deel van het plangebied van het kernbos. In het LSP wordt in het verlengde van het vigerend gemeentelijk beleid overwegend gekozen voor visuele openheid en wordt alleen bosaanleg direct buiten de Zuidplaspolder (plangebied) voorgesteld waarbij echter nog geen rekening is gehouden met andere belangen. Als het LSP gehanteerd zou worden als strikte randvoorwaarde resteren er onvoldoende mogelijkheden om een kernbos van 2100 ha te realiseren aangezien visuele openheid zich in zijn algemeenheid niet verdraagt met bosaanleg. Wel zal rekening worden gehouden met de prioriteitsstelling in landschappelijke kwaliteiten van de in het LSP onderscheiden deelgebieden.

3.2 Inhoudelijke eisen.

De inhoudelijke eisen moeten er voor zorgen dat er een bosplan gemaakt wordt dat zo goed mogelijk aan de oorspronkelijke doelstelling voldoet. In eerdere nota's is reeds een globaal beeld geschetst van de functies die het bos dient te vervullen. Hieronder worden deze verder uitgewerkt waarbij onderscheid wordt gemaakt naar de gebruikswaarden, de belevingswaarden en de toekomstwaarden van het bos.

3.2.1 Gebruikswaarden.

Bij de gebruikswaarden gaat het vooral om de functies die het bos voor de samenleving vervult zoals natuur, recreatie en houtteelt, terwijl daarnaast wordt

aangegeven welke eisen er gesteld moeten worden vanuit de landbouw die met name langs de randen goed moet kunnen functioneren.

Natuur

Zowel door de grote omvang als de voedselrijke bodemsituatie is het mogelijk om een bos tot ontwikkeling te brengen dat hoge natuurwaarden kent. In het bos zal een natuurkern van ca. 400 ha worden ontwikkeld waarin de natuur zich vrij kan ontwikkelen. Door een juiste boomsoortensamenstelling en toepassing van een kleinschalig en extensief bosbeheer is het mogelijk om ook in de rest van het bos (m.u.v. enkele delen met een accent op houtproductie) tot tamelijk hoge natuurwaarden te komen. Door zijn karakter en soortenrijkdom kan het bos tevens dienen als brongebied voor grotere en kleinere bos- en natuurgebieden in de omgeving. Hiernaast vormt het bos zelf weer een stepping stone in een grotere ecologische structuur die loopt vanaf de Utrechtse heuvelrug via de duinen naar de Biesbos. Het gaat daarbij m.n. om vogelsoorten van oudere loofbossen en vleermuizen. Een bos op deze rijke gronden is van nature zeer rijk aan soorten.

Inrichtingseisen:

1. Streven naar een zo volwaardig mogelijk bos-ecosysteem afgestemd op de kenmerken van de standplaats (bodem, water) en met optimale benutting van de gradiënten daarin.

De droogmakerij bestaat grotendeels uit (zware) zeeklei, die goede potenties heeft voor een zeer soorten- en struktuurrijk bos. Aan de westzijde van de droogmakerij is meer variatie in bodemtypen dan aan de oostzijde. Aan de noordzijde is er een overgangszone naar het veengebied, waar de grootste variatie in grondwatertrappen aanwezig is. De gebieden met de beste waterkwaliteit liggen in de Zuidplaspolder en ten zuiden van de spoorlijn Leiden-Alphen a/d Rijn. Het waterhuishoudkundige systeem en de waterkwaliteit zijn belangrijke aandachtspunten.

De grootste potentie voor een gevarieerde bosontwikkeling bevindt zich op de overgang van klei naar veen aan de noord- en ooststrand van de droogmakerij. Vanwege de abiotische uitgangssituatie is een essen-iepenbos op de drogere gronden dan wel een elzenrijk essen-iepenbos op nattere gronden te verwachten.

2. In het bos een natuurkern tot ontwikkeling brengen met een omvang van ca. 400 ha.

In de natuurkern wordt gekozen voor een zichzelf regulerend ecosysteem waarin de mens zo min mogelijk ingrijpt. Vanuit een akkerbouwgebied kan op een aantal manieren een natuurkern worden ontwikkeld. Door het aanbrengen van zaadbronnen in het gebied door middel van het aanplanten van (groepjes van) bomen. Daarbij moet wel inheems plantmateriaal worden gebruikt. Het is van belang om differentiatie te vergroten door bijvoorbeeld natte plekken te creëren en gradiëntsituaties uit te buiten, terwijl door de introductie van grote grazers een interessante afwisseling kan ontstaan tussen open ruigten, struweel en opgaand bos. Recreatieve ontsluiting is in het kerngebied zeer wel mogelijk maar intensieve recreatieve voorzieningen niet. Houtproductie is door een groot aandeel grazig terrein en door vraat van geen betekenis.

De provincie is van mening dat de natuurkern binnen het boscomplex zo gesitueerd moet worden dat in de toekomst een vergroting tot 1000 ha mogelijk is. Op deze oppervlakte kan een populatie edelherten in stand worden gehouden. Bij de aanleg van de 600 ha die in de toekomst als uitbreidingsgebied van de natuurkern zou kunnen gaan fungeren wordt niet vooruitgelopen op een dergelijke keuze en uitgegaan van een multifunctioneel karakter.

3. Buiten de natuurkern overwegend bosdoeltypen en een opzet en beheer kiezen die binnen de gekozen produktiedoelstelling hoge natuurwaarden mogelijk maken.

De bosdoeltypen buiten de natuurkern bestaan in de eindfase grotendeels uit inheemse boomsoorten. Om de soortenvariatie in de bosontwikkeling te bevorderen is het wenselijk om bij aanleg reeds zaadbronnen van niet-hoofdboomsoorten en struiken in te brengen. Het beheer dient zich zoveel mogelijk te richten op natuurlijke processen. Geïntegreerd bosbeheer biedt hiervoor op rijke gronden mogelijk goede perspectieven.

4. Ecologische relaties met de omgeving versterken.

Verbindingszones maken het mogelijk dat het bosgebied bereikbaar wordt voor landorganismen die het bosgebied kunnen bevolken. Daarnaast is het van belang dat het bos op zijn beurt goed kan functioneren als brongebied voor andere bos- en natuurgebieden in de omgeving zoals de duinen en de Rottmeren. Nog onderzocht wordt om welke flora en fauna-elementen het hier gaat en welke biotoop-eisen deze stellen aan de verbindingzones.

5. Barrièrewerkingen van infrastructuur zoveel mogelijk voorkomen en de effecten minimaliseren.

In het bosontwerp kan in beperkte mate de doorsnijding door verharde wegen worden voorkomen. Van meer belang is het om passage mogelijkheden voor de fauna te creëren en deze goed in te richten.

6. Negatieve externe invloeden op de natuurkern voorkomen of minimaliseren.

Voorkomen moet worden dat er scherpe overgangen komen tussen de natuurkern en intensieve landbouwgronden om inwaaien van meststoffen e.d. te voorkomen. In situaties waarbij deze aan elkaar grenzen kan een zone met dichte mantel- en zoomvegetaties met een minimale breedte van 50 meter goed als buffer dienen. In het bos zelf voorkomen dat delen waar houtproductie of recreatie een accent heeft direct grenzen aan de natuurkern. Een multifunctionele zone kan daarbij als buffer dienen. Slib- of afvalberging is niet te combineren met een natuurkern.

7. Bos dient een compacte vorm te hebben, met aandacht voor een grote lengte aan bosranden.

Voor de echte bosorganismen is een zo compact mogelijk bos voordelig, terwijl organismen, die zich vooral in de bosrand ophouden zoals vlinders en insecten), gebaat zijn met zoveel mogelijk randlengte. Het is dan ook interessant om in de Zuid-Hollandse situatie (weinig goed ontwikkeld bos, groot belang van openheid) beide accenten tot uiting te brengen, ook al vanwege de relaties met bos in de omgeving (m.n. binnenduinrandbos, Leidschendammerhout en Noord Aa). Een

combinatie van compactheid en grote randlengte kan worden verkregen door in het ontwerp van het bos grotere open plekken op te nemen.

Recreatie

De betekenis van bos voor de recreatie is groot. Niet alleen worden bossen door een groot gedeelte van de bevolking bezocht (het komt na bezoek van familie en kennissen op de tweede plaats), maar dat bezoek is over het algemeen ook frequent (herhalingsfactoren van 15 en hoger zijn heel normaal) en de waardering voor bos is het hoogste van alle recreatie-doelen. Bij de motieven voor het bezoek aan bossen spelen "rust", "stilte" en "ongerepte natuur" een grote rol. Kijkt men naar de activiteiten dan zijn die vooral mobiel (toeren, wandelen, fietsen e.d.). De verblijfsduur in bossen is redelijk lang (meer dan een uur gemiddeld) en een relatief eenvoudig voorzieningsniveau wordt het meest gewaardeerd.

Door de grote omvang is het mogelijk een bosgebied te ontwikkelen dat uniek is voor de Randstad voor wat betreft de natuurbeleving. Bosgebieden die tot op heden in het kader van de Randstadgroenstructuur zijn aangelegd, zijn overwegend gericht op het opvangen van grote aantallen recreanten (per ha) maar bezitten daardoor en door hun geringe grootte (hooguit enkele 100-den hectaren) weinig natuurlijke kwaliteiten. Een kernbos bij Zoetermeer met een bijzonder natuurlijk karakter dat ook beleefbaar is voor de recreant, draagt dan ook het meeste bij aan de diversiteit en kwaliteit van het aanbod aan openluchtrecreatiemogelijkheden in de Randstad.

Ondanks het belang een bos te ontwikkelen met een specifiek natuurlijk karakter moet het toch ook een geschat aantal bezoeken van ca. 2 miljoen per jaar zo goed mogelijk kunnen opvangen.

Deze bezoekers kunnen globaal ingedeeld worden in een drietal categorieën t.w. "Voorzieningszoekers", "natuurliefhebbers" en "natuurvorsers". In deze volgorde stellen zij steeds hogere eisen aan de natuurwaarden maar gelijktijdig lagere eisen aan het voorzieningsniveau. De volgende zonering kan hierop inspelen.

Inrichtingseisen:

8. Het bos dient door een goede zonering en inrichting te voorzien in een breed scala aan recreatiebehoeften, waarbij het accent ligt op natuurbeleving.

Het scala aan recreatiebehoeften waarop de zonering en inrichting van het bos afgestemd dient te worden kan worden aangeduid met de categorieën natuurvorsers, natuurliefhebbers en voorzieningszoekers. Deze kan bereikt worden door zones in het bos te onderscheiden die meer specifiek op de wensen van één van deze categorieën inspelen. Deze zonering is er op gericht dat m.n. de natuurzoekers niet gestoord worden door de voorzieningszoekers. Onder Voorzieningszoekers worden hier alle groepen recreanten verstaan die om veel en/of hoogwaardige voorzieningen vragen. Deze categorie telt een groot aantal gebruikers. Uiteenlopende voorzieningen voor deze groep kunnen zonder veel bezwaar gezamenlijk in één of meer goed bereikbare en ontsloten delen van het bos worden gesitueerd.

9. De inrichting dient afgestemd te worden op de opvang van ca. 2 miljoen bezoeken per jaar (excl. specifieke attracties).

Voor de direct aan het bos grenzende woonkernen kan gerekend worden op een zeer frequent bezoek, Naarmate de afstand van de woning tot het bos toeneemt,

neemt de bezoekfrequentie af. Daarbij speelt ook de afstand tot andere groengebieden en het aantal bezoeken daaraan een rol. Al deze factoren in beschouwing genomen wordt het aantal bezoeken geschat op 1,8 tot 2,4 miljoen per jaar. Er moet voor worden zorggedragen dat een dergelijk bos dit aan kan zonder dat de beoogde natuurlijke kwaliteit daaronder lijdt.

10. Voor een optimale natuurbeleving een natuurkern ontwikkelen met een omvang van 400 ha (diameter ca.2km).

De groep natuurvorsers stellen de hoogste eisen aan het unieke natuurlijk karakter van het bos. Voor hen is een natuurkern waarin de mens niet ingrijpt en waar zich de meest bijzondere flora en fauna kan ontwikkelen het meest interessante en ook avontuurlijke deel van het bos. Dat betekent geen goed begaanbare paden met uitgezette routes maar alleen een smal onverhard natuurpad en voorzieningen als een wildkansel en observatiehutten, terwijl in de rand een smal fietspad aangelegd kan worden. De natuurkern dient een minimale omvang van 400 ha (diameter ca. 2 km) te bezitten. Een dergelijke omvang is nodig omdat een natuurgebied slechts een geringe dichtheid aan recreanten verdraagt en ook omdat de recreant in dit gedeelte zo min mogelijk mensen wil tegen komen (2 recr./ha). Het lijkt wenselijk barrières aan te brengen tussen het natuurdeel en de rest van het bos bijvoorbeeld door middel van een grote vogelplas of door daar geen routes uit te zetten. Hoewel de categorie natuurvorsers een relatief klein percentage van de bevolking betreft is het kernbos voor hen een van de schaarse objecten in de randstad en mag verwacht worden dat zij gezamenlijk toch een aanzienlijk aantal bezoeken zullen brengen.

11. Ook buiten de natuurkern dient het bosgebied een natuurlijk karakter te bezitten.

Naast de natuurvorsers bestaat een meer omvangrijke groep zogenaamde natuurliefhebbers. Deze stelt minder hoge eisen aan de zeldzaamheid van flora en fauna maar vindt het vooral belangrijk dat het bos een gevarieerd en natuurlijk karakter heeft. Uit onderzoek blijkt dat dit vraagt om een hoge graad aan variatie (verschillende boomsoorten in verschillende stadia en dichtheden, onderbegroeiing, geen strak plantverband, open plekken, geen lange rechte paden en de aanwezigheid van verschillende diersoorten). Wat voorzieningen betreft valt te denken aan zitbankjes, vogelkijkhutten e.d. gekoppeld aan een breedmazige wandelpadenstructuur en een niet te dicht netwerk van fiets- en ruiterspaden. In dit deel wordt ook door middel van infopanelen uitleg gegeven over de groei en ontwikkeling van het bos.

12. Voor de aangrenzende bewoners en voorzieningzoekers meer en hoogwaardige voorzieningen aanleggen in de overgangszone naar stads- en dorpsgebied(en).

De overgangszones vragen speciale aandacht. Vanwege de nabijheid van de stedelijke bebouwing zullen ze een stadsparkachtig karakter met een hoge bezoekfrequentie hebben. Daarbij is er behoefte aan enige horeca en wordt gestreefd naar integratie met andere recreatieactiviteiten voor de categorie Voorzieningzoekers. Het gaat daarbij om voorzieningen die geen afbreuk doen aan het natuurlijke karakter van het bos als geheel en die op goed ontsloten plekken moeten worden gesitueerd. Hierbij wordt gedacht aan een golfbaan/27 holes, manege met ruiterspaden en atb-fietsparcour. En tevens aan educatieve elementen als een bezoekerscentrum, eco/kinderboerderij, paddestoelentuin,

*vlindertuin, vogeltuin, knuffeldierentuin, visvijver naast voorzieningen voor doe-activiteiten als vrijwilligers(bos)beheer en klompen maken.
Grote terughoudendheid ten aanzien van verblijfsrecreatie (b.v. geen recreatiewoningen maar wel een natuurcamping) terwijl beslist geen ruimte geboden moet worden aan rustversturende activiteiten als een crossterrein of een pretpark. Nog nader moet worden bezien of er ruimte is voor een hoogwaardige voorziening als een congrescentrum/appartementenhotel.*

13. De aanleg van recreatieve voorzieningen dient aangepast te worden aan de ontwikkelingsstadia van het bos.

De recreatieve gebruiksmogelijkheden groeien en veranderen met de ontwikkeling van het bos mee. In het begin zal de nadruk meer komen te liggen op wandelen, fietsen en (publieks)attracties, later op verblijfsactiviteiten en tenslotte op specifieke natuurgerichte voorzieningen.

14. Streven naar een hoge mate van sociale veiligheid in de drukkere delen van het bos.

In het intensief gebruikte deel van het bos speelt de sociale veiligheid een grote rol. Aandacht voor:

- *Hoofdstructuur met duidelijke entrees en een helder verloop;*
 - *Geen dichte beplantingen (op ooghoogte) direct langs de hoofdroutes;*
- In het natuur-recreatieve gedeelte bovenstaande in minder mate toepassen. In het natuurgedeelte geheel niet.*

15. Bevorderen van een goede bereikbaarheid van het bos vanuit de omliggende woonkernen m.n. per openbaar vervoer en fiets. Voor de auto streven naar opvang via de A-12.

Gerekend moet worden met bezoekers uit de Kleine Ring (Leiden, Alphen, Gouda, Rotterdam, Den Haag) waarbij het bezoek per openbaar vervoer en fiets zo aantrekkelijk mogelijk gemaakt moet worden. Daarom aandacht voor groene recreatieve verbindingzones naar de bovengenoemde steden en ook naar recreatiegebieden als De Rottemeren en Vlietland. In het algemeen wordt een goede aansluiting op het Groen netwerk van recreatieve routes nagestreefd. Nog bezien moet worden of het mogelijk is een kanoroute door het bos aan te leggen; aangesloten op de Rotte en/of de Noord Aa/Vlietland.

De ontsluiting voor auto's daar situeren waar dit zo weinig mogelijk overlast geeft voor het lokale wegennet, zoals langs afritten van de A-12.

Parkeerplaatsen in de randen van het bos situeren en derhalve in het centrale deel vermijden.

In het natuur-recreatieve gedeelte bovenstaande in minder mate toepassen. In het natuurgedeelte geheel niet.

16. Voor (extensieve) recreatie belangrijke delen van het bos niet nabij drukke wegen situeren.

Aangehouden wordt een zone van 500 meter t.o.v. A-12 en spoorlijn. Om het bos ook vanaf de autosnelweg als zodanig herkenbaar te houden moet de aanleg van een geluidwal voorkomen worden. In deze zone geen recreatie of natuurfunctie situeren.

In Nederland is het gebruik van hout afkomstig uit eigen bossen van beperkte betekenis. Het bosbeleid is erop gericht de zelfvoorzieningsgraad (aandeel van het inlandse hout ten opzichte van totale houtverbruik in Nederland) van de huidige 8% op te hogen naar 25% in het tweede deel van de volgende eeuw; onder andere door de aanleg van nieuwe bossen.

Naast de door de overheid sterk gestimuleerde bosuitbreiding door tijdelijke produktiebossen ligt de prioriteit in de Randstad bij de aanleg van permanente, multifunctionele bossen. Dit houdt in dat het bos naast mogelijkheden voor de recreatie en de natuur ook hout moet voortbrengen. De inrichting en het beheer van nieuwe bossen dienen hierop te worden afgestemd. Hierbij moet niet alleen gelet worden op de hoeveelheid hout die geproduceerd wordt, maar ook op de kwaliteit van het produkt en de produktiekosten

Inrichtingseisen:

17. De keuze van boomsoorten afstemmen op bodem, grondwater en klimaat.

De groeiplaats biedt goede perspectieven voor de houtproduktie van met name loofboomsoorten. Voor de houtproduktie (maar ook voor andere functies) is het van belang dat de boomsoorten die worden aangeplant een redelijke tot goede groei vertonen. De bruikbare soorten zijn volgens de bosdoeltypengeschiktheidskaart: eik, beuk, es, populier, els, wilg, esdoorn, iep, zoete kers, linde en haagbeuk. De meest kenmerkende soorten daarvan zijn: eik, beuk, es, populier en els. Naaldbomen zijn op deze voedselrijke gronden met een voorafgaand agrarisch gebruik niet geschikt i.v.m. het risico van aantastingen. Wijzigingen in de grondwaterstand voorkomen waar dit leidt tot een mindere groei van bepaalde boomsoorten en beperkingen in de boomsoortenkeuze.

18. Streven naar een gemiddelde houtoogst van 6 m³/jr/ha voor het bos als geheel (excl. natuurkern) in de volgroeide situatie.

Voor voedselrijke gronden is 6 m³ als gemiddelde goed haalbaar. De minimale groeiverwachting varieert van ca. 6 m³/ha/jaar voor els en ca. 7m³/ha/jaar voor eik en beuk tot min. 12,5 m³/ha/jaar voor populier. In de natuurkern wordt daarbij geen houtproduktie nagestreefd maar dit wordt voor een belangrijk deel gecompenseerd door sterker dan gemiddeld groeiende boomsoorten in de rest van het bos en eventueel door aanleg van enkele opstanden met een accent op houtproduktie. Nog nagegaan wordt of op deze voedselrijke grond een hogere houtproduktie mogelijk is zonder dat dit ten koste gaat van de recreatie en de natuurwaarden.

19. In de aanlegfase streven naar een aanzienlijk aandeel snelgroeiende boomsoorten als populier en wilg terwijl gelijktijdig op langere termijn gestreefd wordt naar meer-eisende loofboomsoorten geschikt voor kwaliteitshout.

Uit oogpunt van de houttenteelt is het wenselijk om een aanzienlijk aandeel snelgroeiende boomsoorten als populier en wilg in het bos op te nemen. Deze soorten leveren al op redelijk korte termijn (15-30 jaar) een oogstbaar produkt en inkomsten. Door hun snelle groei brengen deze soorten tevens op korte termijn een grotere variatie in het bos (soorten en structuur) hetgeen uit ecologisch en recreatief oogpunt aantrekkelijk is. Teeltkundige risico's verbonden aan monocultures worden op deze wijze bovendien beperkt. Daarnaast dient door middel van de keuze van plantdichtheden, kwaliteit van het plantmateriaal en de verzorging bij aanleg reeds rekening te worden gehouden met een omvorming

naar meer-eisend loofbos. Tevens zullen daarbij een aantal eenheden met snelgroeïende soorten als oud bos in stand worden gehouden.

Landbouw.

Het studiegebied voor het bosgebied wordt gevormd door het gebied dat globaal overeenkomt met het CBS-landbouwgebied "Droogmakerijen". Bovendien omvat het studiegebied een deel van de Hazerswoudsche Droogmakerij.

"De Droogmakerijen" zijn een kwalitatief goed akkerbouw gebied. De akkerbouwbedrijven zijn groot van omvang, de ontsluiting, verkaveling en ontwatering zijn uitstekend, terwijl de grondsoort zich goed leent voor de teelt van een uitgebreid assortiment aan produkten. Naast akkerbouw vindt er op vrij grote schaal akkermatige tuinbouw plaats, met name de teelt van spruitkool en uien. In het zuiden van het studiegebied direct ten noorden van de A-12 komt een areaal grote moderne glastuinbouwbedrijven voor (nabij veiling Bleiswijk) terwijl zich in de omgeving van Hazerswoude en Boskoop boomkwekerijen bevinden.

Inrichtingseisen:

20. Nadelige randeffecten van bos tegengaan door de randlengte bos/landbouwgrond (incl. glastuinbouw) zo gering mogelijk te maken.

Agrarische bedrijven ondervinden op verschillende wijzen nadelige invloeden van bos. Het gaat daarbij vooral om effecten als schaduwwerking, wortelconcurrentie, bladval, vogel-en wildvraat en virusziekten. Hoewel deze invloeden nooit geheel voorkomen kunnen worden en inherent zijn aan een bosgebied kunnen zij beperkt worden door de randlengte bos/landbouwgrond zo klein mogelijk te maken. In sommige situaties kunnen effecten ook geminimaliseerd worden door op de grenzen van het bos watergangen en wegen te situeren. Bestaande glastuinbouwbedrijven en de uitbreidingsgebieden uit het streekplan worden gevrijwaard van bosaanleg.

21. Het aantal landbouwenclaves in bos zoveel mogelijk beperken, waarbij enclaves niet kleiner mogen zijn dan 100 ha

Om in de toekomst flexibiliteit in de agrarische bedrijfsvoering mogelijk te houden dienen in een enclave tenminste twee volwaardige akkerbouwbedrijven te kunnen functioneren zodat bij eventuele schaalvergroting in de toekomst er tenminste ruimte is voor één volwaardig bedrijf

3.2.2 Belevingswaarden

Uit omgevingspsychologisch onderzoek blijkt dat een landschap maar ook een groot bos een hoge belevingswaarde heeft als het globaal aan twee kenmerken voldoet t.w. de opbouw ervan moet "begrijpelijk" en gelijktijdig ook "boeiend" zijn. Daarvoor is het nodig dat de structuur van het bos (en zijn omgeving) inzichtelijk en samenhangend is maar niet te eenvoudig omdat het bos dan als saai en eentonig wordt ervaren. Daarbij moet tevens de indruk gewekt worden dat als men het bos ingaat er voldoende oriëntatiepunten blijven maar ook dat het bos blijft boeien door nieuwe interessante ervaringen. Daarvoor is variatie nodig in allerlei kenmerken als boomsoorten samenstelling, leeftijdsopbouw en de afwisseling in open ruimten en gesloten bos. Hiernaast is het voorkomen van grotere zoogdieren van belang. Omdat de identiteit van het kernbos vooral dat van een natuurlijk bos is zal in de natuurkern het accent meer op deze afwisseling en verrassing dan op herkenbaarheid en

oriëntatie moeten liggen. Voor de randzone zal dit echter omgekeerd moeten zijn gezien het meer intensieve recreatief gebruik en de gewenste sociale veiligheid. Op een hoger schaalniveau levert een goed vormgegeven bos een bijdrage aan de landschappelijke structuur en daarmee aan de beleving van het gehele gebied van de Kleine Ring.

Inrichtingseisen:

22. Het bos dient een eenheid te vormen met een sterke eigen identiteit waardoor het zich onderscheidt van andere bossen in de Randstad.

In het voorgaande is reeds gesteld dat het zowel wat de recreatie als natuurwaarden betreft hier gaat om een voor de Randstad uniek bos. Hoewel rekening gehouden moet worden met een groot bezoekersaantal en er behoefte bestaat aan recreatieve voorzieningen en houtproductie gaat het erom dat het bos als natuurlijk bos wordt ervaren. Dit wordt niet alleen bepaald door de samenstelling van de flora en fauna maar ook door de beeldvorming van het geheel. Dat wil zeggen dat er een vormtaal gevonden moet worden die in alle onderdelen, inclusief de recreatieve voorzieningen maar ook de inpassing van bebouwing en wegen wordt doorgevoerd. De gewenste variatie binnen dit gekozen karakter van natuurlijk bos kan gevonden worden in o.a. verkavelingsstructuur, verschil in open en dichte gebieden, water- en moerasgebieden, graslandjes, sortimentskeuze van het bos, functies die in het bos worden opgenomen etc. Ook speelt de bosstructuur een belangrijke rol, licht/donker, dicht/transparant/open, kleur, sfeer, geaccidenteerdheid/vlak, lijnen en elementen, seizoenen etc..

23. Het veenweidegebied dient zijn open karakter te behouden. Overgangen tussen open veenweide gebieden en het bosgebied contrastrijk en boeiend vormgeven.

De openheid van het veenweidelandschap die mede door daaraan gekoppelde natuur- en landschappelijke waarden hoog gewaardeerd wordt mag niet worden aangetast. In het veenweidegebied kan eventueel gedacht worden aan het aanleggen van waterrijke moeraszones, struweelachtige beplanting e.d. waarbij de openheid niet of nauwelijks aangetast wordt. De overgangen van het veenweidegebied naar de droogmakerijen zijn zeer interessant zowel gezien de natuurlijke variatie als gezien het verschil in landschapstype. Vanuit de filosofie om landschappelijke verschillen herkenbaar te houden heeft het creëren van boeiend vormgegeven overgang de voorkeur.

24. Het bos met zijn verbindingszones zodanig vormgeven dat het een versterking vormt voor de landschapsstructuur en belevingswaarde van de Kleine ring als geheel (met name het deel ten noorden van de A-12).

Door middel van corridors, ecologische verbindingszones, wordt een relatie gelegd tussen de kerngebieden. Deze corridors bezitten niet alleen een natuur- en recreatiefunctie maar zijn ook beeldbepalend in de landschapsstructuur van de Kleine Ring. De inrichting moet daarbij aansluiten bij het landschapstype waarin de verbindingszones zijn gelegen. Het gaat hierbij om de verbindingen richting Vlietland, Binnenduinrand, Landgoedbossen, Rottemeren en Zuidplaspolder.

25. Structuurbepalende- en cultuurhistorische elementen dienen herkenbaar te blijven in het bosontwerp.

Het gaat hierbij om elementen zoals molens, gemalen, bebouwingslinten, polderdijken/kaden, landscheidingen. Voor de waardebeoordeling wordt het register van beschermde monumenten en het Monumenten Inventarisatie Project gehanteerd. Voor de molens is voorts het Kaderplan voor het molengebied in Moerkappelle van belang en gelden er voor functionerende molens strikte regels met betrekking tot de afstand tot beplantingen (molenbiotoop).

26. Leidingtracés zodanig inpassen dat zij zo weinig mogelijk storend werken.

Met de aanwezige leidingen en leidingtracés dient rekening gehouden te worden. Enkele leidingen of straalverbindingen kennen beperkingen t.a.v. beplantingshoogten en of beplantingsafstanden. Bij hoogspanningsleidingen gelden tevens restricties met betrekking tot het graven van water / moerasgebieden. Deze leidingen dienen echter zodanig ingepast te worden dat zij niet als storend ervaren worden.

3.2.3 Toekomstwaarden

Door de aanleg van een boscomplex wordt de ruimtelijke structuur van het gehele gebied van de Kleine ring ingrijpend gewijzigd. Van belang is dat de nieuwe hoofdstructuur van het gebied waar het bos deel van uitmaakt duurzaam is maar gelijktijdig ook voldoende flexibel om op nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen in te kunnen spelen. Dat kan bereikt worden door het tot stand brengen van een duurzaam casco of landschappelijk raamwerk waarin vooral laagdynamische functies (als natuur en extensieve recreatie) gesitueerd worden. Daarbuiten bevindt zich dan de contramal van gebruiksruidten met meer hoogdynamische functies als landbouw, intensieve recreatie en verstedelijking. Een duurzame hoofdstructuur dus met daarbuiten vooral flexibiliteit. Daarbij wordt er vanuit gegaan dat naast het bos ook het veenweidegebied (met visuele openheid en hoge natuurwaarden) tot het casco behoort. Tenslotte stelt duurzaamheid ook hoge eisen aan de milieukwaliteit en wat het bos zelf betreft aan een zowel in leeftijdsopbouw als soorten samenstelling gevarieerde opbouw.

Inrichtingseisen:

27. Streven naar een zodanige situering en vormgeving van het bos dat het zo effectief mogelijk weerstand biedt tegen ongewenste verstedelijkingsdruk op het Groene Hart.

Reeds door zijn grote oppervlakte biedt een bos in de binnenflank van de Randstad een krachtig tegenwicht tegen een ongewenste verstedelijking van het Groene Hart in de verdere toekomst. Toch kan er binnen het plangebied onderscheid worden gemaakt tussen meer en minder bedreigde deelgebieden. De meest bedreigde delen zijn de ooststrand van Zoetermeer, de westrand van Boskoop (sierteelt onder glas) en de westrand van Waddinxveen en Gouda. Ook vraagt het glastuinbouwgebied ten oosten van Moerkappelle de aandacht. In deze meest bedreigde delen is het wenselijk om te komen tot een begrenzing van de verstedelijking en de glastuinbouw door middel van een kwalitatief hoogwaardig ingerichte bosrandzone. Aangezien de verstedelijkingsgrenzen in het kader van het Streekplan-Oost nog moeten worden bepaald zal het bosplan rekening moeten houden met de in dat kader vast te stellen verstedelijkingsgrens. Vanuit het project Bentwoud zal een voorkeur ten aanzien van deze begrenzing worden aangegeven.

28. Zowel de duurzaamheid als de flexibiliteit van het bos vergroten door te zorgen voor een gespreide leeftijdsopbouw door toepassing van een grote variatie in boomsoorten en bosstructuur.

Een spreiding in leeftijden van de opstanden wordt verkregen door bij aanleg gebruik te maken van boomsoorten die verschillen in groeisnelheid. Hierdoor ontstaan verschillen in bosontwikkeling en na het kappen van de snelgroeiende soorten ook in leeftijd. Dit versterkt de duurzaamheid van het bos en is wenselijk zowel vanuit een oogpunt van bedrijfsvoering als ecologie. Uit houtteeltkundig oogpunt wordt veelal de voorkeur gegeven aan opstanden met één boomsoort, zeker bij snelgroeiende boomsoorten. In een bos met een multifunctioneel karakter kan ook aan de houtproductie goed worden voldaan met de aanleg van gemengde bosopstanden. Daarbij kan de menging tijdens de aanleg dan wel later worden aangebracht. Ook in de wijze van mengen kan een grote variatie worden toegepast. Daardoor kan het bos het meest optimaal inspelen op maatschappelijke veranderingen en is het beter bestand tegen teeltkundige risico's en aantastingen.

29. De duurzaamheid van het bos vergroten door zorg te dragen voor een goede milieukwaliteit in het plangebied.

Het bos als drager van laagdynamische functies zoals natuur stelt hoge eisen aan de kwaliteit van water en bodem. Dit laat zich doorgaans slecht combineren met afvalberging. Waar nodig worden bestaande verontreinigingen gesaneerd. Door verhoging van het grondwaterpeil kan zoute kwel worden teruggedrongen en het gebiedseigen water beter worden vastgehouden zodat minder inlaat van verontreinigd oppervlakte water nodig is. Dit laatste geldt met name voor het waardevolle veenweidegebied ten noorden van de droogmakerij. Deze verhoging mag de boomsoortensamenstelling en ook de boomgroei echter niet te veel beperken. Hiervoor is een hydrologisch onderzoek nodig.

30. De aanleg van het bos zodanig faseren dat tussentijdse afronding op een zinvolle wijze mogelijk is.

De maatschappelijke veranderingen die zich in een aanlegperiode van 25 jaar kunnen voordoen zijn nauwelijks voorspelbaar. Daarom is het van belang dat het bos in afzonderlijk af te ronden fasen wordt aangelegd. Ook is het zinvol in te kunnen spelen op een evt. wenselijkheid om de aanleg te versnellen of te vertragen.

3.2.4 Operationele eisen

Uitvoering en grondverwerving.

Inrichtingseisen:

31. Uitgegaan moet worden van een uitvoeringstermijn van ca. 25 jaar.

In het Structuurschema Groene Ruimte wordt voor de uitvoering van Grote groengebied in principe uitgegaan van de toepassing van het landinrichtingsinstrumentarium. Het rijk streeft in het SGR naar een snelle start van de planvoorbereiding en een spoedig besluit tot uitvoering en tevens naar het voltooiën van de uitvoering in een periode van 10 jaar. Gelet op de termijnen gesteld in de Bestuursovereenkomst Groene Hart, de verwachte grondmobiliteit

en de organisatorische aspecten wordt vooralsnog uitgegaan van een uitvoeringstempo van 75 à 100 ha per jaar (d.w.z. looptijd ca. 25 jaar).

32. Gerekend wordt op een gelijkmatig verloop van de grondverwerving en inrichting, waarbij de inrichting, indien noodzakelijk, plaatsvindt in drie afzonderlijk af te ronden fasen van elk ca. 700 ha telkens in maximaal 8 jaar.

Hoewel in de aanloop- en afrondingsfase rekening gehouden moet worden met een lager uitvoeringstempo verdient een gelijkmatig verloop van aankoop en inrichting om organisatorische redenen de voorkeur. Om duidelijkheid te bieden met betrekking tot de bedrijfsvoering wordt ernaar gestreefd te komen tot nadere afspraken met de grondgebruikers/grondeigenaren (o.a. over het tijdstip van verwerving).

33. Er dient optimaal gebruik te worden gemaakt van de mogelijkheden van het zgn. flankerend beleid, waaronder het zoeken naar alternatieve vestigingsmogelijkheden voor te verwerven agrarische bedrijven.

Op dit moment is de grondmobiliteit in het gebied gering. Verwacht wordt dat in deze situatie op korte termijn geen verandering optreedt. Het is daarom van belang dat gezorgd wordt voor voldoende mogelijkheden voor bedrijfsverplaatsing.

34. Gestreefd wordt naar het aankopen van volledige agrarische bedrijven.

Hoewel de aankoop van volledige bedrijven de voorkeur heeft kunnen indien de situatie daartoe aanleiding geeft ook delen worden aangekocht.

35. In de nota Bosplan wordt een gebied omgrensd van bruto 2 á 3 maal het aan te kopen oppervlak waarbinnen de aankooptitel van Bureau Beheer Landbouwgronden van kracht is. Bij vaststelling van het Bosplan door de betreffende besluitvormingsorganen van betrokken partijen gaat deze in werking.

Gebiedsomgrenzing is nodig ten behoeve van de aankooptitel van Bureau Beheer Landbouwgronden.

36. De inrichtingskosten voor het bos beperken tot f 20.000,-/ha (incl. BTW) voor de delen met extensieve recreatie tot max. f 65.000,-/ha voor delen met een hoog inrichtingsniveau.

Er wordt uitgegaan van bedragen zoals deze gangbaar zijn binnen het kader van de Randstadgroenstructuur.

Beheer

Hoewel het beheer van het bos als zodanig pas gaat spelen na de aanleg van de eerste bosgedeelten, zijn een aantal beheeraspecten ook voor het ontwerp en de aanleg van belang. In het algemeen komt het er op neer dat de beheerslasten niet te hoog mogen oplopen en dat dit om een kostenbewust ontwerp vraagt

37. Streven naar een zodanige opzet van het bos dat de beheerskosten gemiddeld max. f600,-/ha/jaar bedragen.

Zowel een goed ontwerp als aandacht voor recreatieve elementen die jaarlijks een pacht opbrengen en de produktie van marktbaar producten moeten ertoe bijdragen dat de beheerskosten na aftrek van de opbrengsten voor het bos als geheel niet hoger worden dan f600,-/ha. Hierdoor dient ook het aandeel aan (te onderhouden) open ruimten buiten de natuurkern beperkt te blijven tot max. 10%

38. Het bos moet zoveel mogelijk aaneengesloten zijn en dient een herkenbare indeling te bezitten waarbij de omvang van afzonderlijke beheerseenheden niet kleiner zijn dan 100 ha.

Het geplande kernbos voldoet ruimschoots aan de minimum oppervlakte voor een nieuwe staatsboswachterij die binnen een straal van 10 km 300 ha dient te omvatten. Uit bedrijfsmatig oogpunt is een zoveel mogelijk aaneengesloten bos wenselijk. Verspreide ligging van delen van het bosgebied betekent langere rijtijden voor machines en bosbeheerders. Afzonderlijke eenheden in het bos niet kleiner maken dan 100 ha. Ten behoeve van het beheer is het van belang dat het bos herkenbaar wordt ingedeeld.

39. De bereikbaarheid en interne ontsluiting van delen die een functie hebben voor houtproduktie en recreatie dient mede afgestemd te zijn op toezicht en werkverkeer.

Om het bosgebied goed te kunnen beheren is ook een goede interne ontsluiting van het bos noodzakelijk. Voor de hoofdontsluiting is de optimale afstand tussen de wegen voor een trekker 1250 m (onverhard) en 2500 m (verhard). Daarnaast is een detail- en opstandsontsluiting noodzakelijk.

40. Gestreefd wordt naar het beheer van het totale kernbos door een zo gering mogelijk aantal beheersinstanties, het liefst één.

Uit oogpunt van beheersefficiëntie is het wenselijk dat er één beheersinstantie komt voor het gehele bosgebied, die kennis heeft van alle aspecten van het beheer. Hierdoor is het mogelijk te komen tot een samenhang in beheersmaatregelen. Het is niet denkbeeldig dat het onmogelijk is een beheersinstantie te vinden of in te stellen die in staat is een zo grote range aan doelstellingen op een evenwichtige wijze te behartigen. In dat geval kan gekozen worden beheer door meerdere instanties ieder met een aanzienlijk en logisch omgrensd oppervlak. Daarbij is het van belang waarborgen te scheppen voor een goede afstemming en samenwerking tussen afzonderlijke beheersinstanties. Bosbeheer door vrijwilligers dient daarbij te kunnen worden ingepast.

Financiering.

41. Van het totaal van 2100 ha heeft de financiële bijdrage van het rijk betrekking op 1600 ha (Stichting Staatsbossen en PPO).

In de "Bestuursovereenkomst Uitvoeringsprogramma Groene Hart" gaan rijk en provincie een inspanningsverplichting aan voor de financiering van hun aandeel in een aantal strategische projecten waaronder het Kernbos gebaseerd op een kostenraming die uitgaat van een kernbos met een omvang van 2100 ha voor een bedrag van ca. 175 miljoen. Daarvan wordt 1100 ha gerealiseerd via het instrumentarium Stichting Staatsbossen en 500 ha via de Plannings Procedure

Openluchtrecreatie (PPO). Maximaal 20% van deze in totaal 1600 ha kan worden aangewend voor bos met de hoofdfunctie natuur.

42. Voor de resterende 500 ha dient gerekend te kunnen worden op private financiering. De voorwaarden waaronder private partijen bereid zijn te financieren dienen te passen binnen de doelstellingen en het programma van eisen voor het bos. Het Structuurschema Groene Ruimte geeft terzake de rijksinspanning aan.

